

Kefahaman Masyarakat Terhadap Kewujudan Akronim Baharu Semasa COVID-19

The Community's Understanding Toward Availability of New Acronyms During COVID-19

Roslan Ali

aroslan@unimas.my

Mary Fatimah Subet*

sufatimah@unimas.my

Shahira Johan

shahira.j97@gmail.com

Muhammad Zaid Daud

zaid.daud@utem.edu.my

Salbia Hassan

hsalbia@unimas.my

Dayang Sariah Abang Suhai

asdsariah@unimas.my

Universiti Malaysia Sarawak, Sarawak, MALAYSIA

Universiti Islam Antarabangsa, Kuala Lumpur, MALAYSIA

Universiti Teknikal Malaysia Melaka, Melaka, MALAYSIA

Published: 20 December 2021

To cite this article (APA): Subet, M. F., Ali, R., Johan, S., Daud, M. Z., Hassan, S., & Abang Suhai, D. S. (2021). Kefahaman Masyarakat Terhadap Kewujudan Akronim Baharu Semasa COVID-19. *PENDETA: Journal of Malay Language, Education and Literature*, 12, 81-90. <https://doi.org/10.37134/pendeta.vol12.edisikhas.8.2021>

To link to this article: <https://doi.org/10.37134/pendeta.vol12.edisikhas.8.2021>

ABSTRAK

Beberapa akronim baharu telah wujud sejak dunia dilanda pandemik COVID-19. Kajian ini bertujuan mengesan dan mengetengahkan beberapa akronim baharu dalam bentuk singkatan yang muncul daripada penularan COVID-19. Kajian berbentuk kualitatif dan kuantitatif ini menggunakan kerangka pengkategorian akronim Nik Safiah Karim et.al (2013). Data diperoleh melalui mesej pesanan ringkas (SMS) yang dikeluarkan oleh Majlis Keselamatan Negara (MKN). Sebanyak 200 kongsian SMS mulai 30 April 2020 hingga 26 Mei 2021 kepada pengguna talian telco telah dikenal pasti dan dianalisis. Kaedah pemerhatian informasi di laman sesawang serta borang soal selidik berstruktur dirangka untuk melengkapkan dapatan kajian. Sebanyak 152 orang responden telah terlibat dan dapatan kajian mendapati bahawa terdapat akronim popular yang berkaitan dengan COVID-19 telah berakar kukuh dalam ujaran bahasa seharian masyarakat Malaysia. Penemuan ini membuktikan bahawa kewujudan akronim baharu ini telah memperkaya dan menambah akronim sedia ada dalam bahasa Melayu.

Kata kunci: COVID-19; akronim; bahasa Melayu; mesej pesanan ringkas (SMS)

ABSTRACT

Several new acronyms have come into existence since the world was hit by the COVID-19 pandemic. This study aimed to detect and highlight several new acronyms in the form of abbreviations emerging from COVID-19. This qualitative and quantitative study uses the acronym categorization framework of Nik Safiah Karim et.al (2013). Data is obtained through short message service (SMS) issued by the National Security Council (NSC). A total of 200 SMS shares from 30 April 2020 to 26 May 2021 to telco line users have been identified and analyzed. Methods of observing information on the website as well as structured questionnaires were designed to complement the findings of the study. A total of 152 respondents were involved and the findings of the study found that there are popular acronyms related to COVID-19 that have been firmly rooted in the everyday language of the Malaysian society. These findings prove that the existence of these new acronyms has enriched and added to the existing acronyms in the Malay language.

Keywords: COVID-19; acronym; Malay Language; short message service (SMS)

PENGENALAN

Menurut Nik Safiah Karim, Farid M. Onn, Hashim Hj.Musa dan Abdul Hamid Mahmood (2013), akronim ialah singkatan yang terbentuk dengan menggabungkan huruf awal suku kata atau gabungan kombinasi huruf awal dan suku kata daripada satu rangkaian kata, dan ditulis serta dilafazkan sebagai kata yang wajar, contohnya Bernama (Berita Nasional Malaysia), Gapena (Gabungan Penulis Nasional), dan MARA (Majlis Amanah Rakyat). Kata akronim menurut Nik Safiah Karim *et.al* (2003) lagi, boleh ditulis dengan tiga cara bergantung pada pembentukan akronim tersebut. Terdapat akronim yang terbentuk daripada gabungan beberapa huruf awal rangkaian kata yang disingkatkan, keseluruhannya ditulis dengan huruf besar (jika nama khas), contohnya LUTH (Lembaga Urusan Tabung Haji) dan ABIM (Angkatan Belia Islam Malaysia).

Selain itu, akronim juga terbentuk daripada gabungan huruf awal dengan suku kata yang ditulis dengan huruf kecil keseluruhannya jika bukan daripada golongan kata nama khas, contohnya tabika (taman bimbingan kanak-kanak) ubah suai (ubah sesuai), kugiran (kumpulan gitar rancak), dan purata (pukul rata). Jika akronim yang terbentuk daripada gabungan huruf awal dan suku kata itu menjadi kata nama khas, kata itu ditulis bermula dengan huruf besar, contohnya Bernama (Berita Nasional Malaysia), Pernas (Perbadanan Nasional), INTAN (Institut Tadbiran Awam Negara) dan MARA (Majlis Amanah Rakyat). Berdasarkan contoh-contoh di atas, Nik Safiah Karim *et.al* (2003) menyimpulkan bahawa cara pembentukan kata akronim, sebagai satu proses pemendekan dan penggabungan untuk membentuk kata, mempunyai potensi dalam bahasa Melayu. Lazimnya, kata akronim itu tambah mereka lagi terbentuk untuk kata nama khas dan pembentukannya agak longgar kerana tidak berdasarkan prinsip yang jelas. Oleh itu, mereka menyimpulkan bahawa proses pembentukan ini tidak digalakkan sebagai satu kaedah pembentukan kata untuk membentuk perkataan baharu atau kata istilah dalam bahasa Melayu. Dalam *Tatabahasa Dewan Edisi Ketiga* (2013: 66), kata akronim ditakrifkan sebagai 'kependekan' yang terbentuk daripada gabungan huruf-huruf pertama atau suku kata beberapa perkataan yang boleh diujarkan sebagai satu perkataan. Maksudnya, akronim boleh dilafazkan dengan mudah sebagai perkataan yang utuh dan digolongkan ke dalam jenis kata tunggal. Menurut Nik Safiah Karim (2013), proses pembentukan kata dalam bahasa Melayu boleh dibahagikan kepada tiga bahagian, iaitu melalui proses pengimbuhan, proses pemajmukan dan proses penggandaan.

Selain itu juga, Raminah Hj. Sabran dan Rahim Syam dalam buku bertajuk *Kajian Bahasa* (1985) menjelaskan bahawa akronim ialah perkataan yang dibentuk daripada 'penyingkatan' beberapa perkataan. Penyingkatan bermaksud perkataan tersebut diambil daripada huruf, suku kata atau bahagian lain daripada perkataan yang terlibat. Meskipun Nik Safiah Karim et al. (2013) menggunakan kata 'kependekan' dan "singkatan" manakala Raminah Hj. Sabran dan Rahim Syam (1985) menggunakan kata 'penyingkatan' namun mereka bersetuju bahawa akronim dapat dilafazkan dengan mulut seperti ADUN untuk Ahli Dewan Undangan Negeri, Perkim untuk Pertubuhan Kebajikan Islam Malaysia dan Tadika untuk Taman didikan kanak-kanak. Daripada penjelasan tersebut dapatlah difahami dan dibuat kesimpulan bahawa akronim ialah cantuman beberapa huruf awal rangkaian kata, cantuman suku kata dengan huruf awal dan cantuman suku kata dengan suku kata yang dapat dilafazkan perkataannya. Oleh

itu, perkataan yang tidak dapat dilafazkan dengan lisan meskipun melalui kaedah yang sama dianggap sebagai singkatan seperti JKR untuk Jabatan Kerja Raya, DBP untuk Dewan Bahasa dan Pustaka, UKM untuk Universiti Kebangsaan Malaysia dan sebagainya.

Berdasarkan pandangan Abdullah Hasan (2006) dalam bukunya *Morfologi*, akronim didefinisikan sebagai cantuman daripada suku kata dengan suku kata serta cantuman daripada huruf pangkal setiap perkataan. Menurut beliau lagi, proses pembentukan kata boleh terjadi dalam empat bahagian, sama ada melalui proses pengakroniman, proses pengimbuhan, proses pemajmukan dan proses penggandaan. Jika diteliti daripada takrifan di atas yang dikemukakan oleh tokoh-tokoh aliran Transformasi generatif, penggunaan istilah 'kependekan' dan 'penyingkatan' digunakan bagi mendefinisikan makna akronim. Abdullah Hasan (2006) tidak menggunakan kedua-dua istilah tersebut malah beliau telah meluaskan lagi konsep akronim, singkatan dan kependekan dalam bahasa Melayu. Menurut beliau perkataan Ahli Dewan Undangan Negeri, jika dipendekkan menjadi ADUN. Pemendekan ini tidak membawa konsep atau makna baharu. Dengan kata lain, Ahli Dewan Undangan Negeri dan ADUN ialah dua perkara yang sama. Oleh itu, ungkapan yang dipendekkan itu tidak boleh dikatakan akronim sebaliknya singkatan kerana merujuk perkara yang sama maknanya. Ini bermaksud akronim mestilah terdiri daripada cantuman suku kata dengan suku kata sehingga membentuk perkataan baharu. Sebagai contoh, cerita dan pendek yang dicantumkan menjadi cerpen. Jadi, cerpen merupakan istilah baharu yang terhasil melalui proses pengakroniman dan membawa maksud cerita pendek. Cerita pendek apabila dibandingkan dengan novel atau lain-lain merupakan dua benda yang berbeza.

Perbezaan pemahaman tentang akronim dalam kalangan pakar bahasa menyebabkan pembentukannya dalam bahasa Melayu tidak pernah mendapat kata sepakat daripada ahli bahasa kerana tidak berdasarkan prinsip yang jelas dan agak longgar. Menurut Abdullah Hassan lagi, singkatan yang difahami oleh Nik Safiah Karim atau aliran tatabahasa Transformasi Generatif berbeza dengan konsep singkatan menurut pemahaman beliau yang lebih gemar menamakannya kependekan. Kependekan yang terhasil daripada cantuman beberapa perkataan yang tidak dapat diucapkan dan terpaksa disebut satu per satu seperti IPG untuk Institut Pendidikan Guru, KPM untuk Kementerian Pendidikan Malaysia, BSN untuk Bank Simpanan Nasional. Konsep singkatan pada beliau pula merujuk kepada satu perkataan yang disingkatkan gaya penulisannya supaya nampak ringkas seperti Hj. untuk Haji, Prof. untuk Profesor, jln untuk jalan, Tn. untuk Tuan dan sebagainya. Disebabkan kerencaman konsep akronim dan singkatan itu sendiri dalam kalangan tokoh bahasa menyebabkan pengguna bahasa menjadi keliru untuk memahami konsep tersebut. Bagi merungkai masalah tersebut, kajian ini mengambil definisi konsep akronim dan singkatan daripada buku *Tatabahasa Dewan (2013)* yang dipilih sebagai Tatabahasa pegangan. Perkara ini telah diputuskan oleh Kementerian Pendidikan Malaysia dalam Institusi Pendidikan Malaysia. Tujuannya adalah untuk membolehkan keseragaman pembelajaran dan pengajaran bahasa Melayu di semua institusi pendidikan tidak kira di sekolah, institut perguruan dan juga di universiti. Maksudnya, rumus-rumus tatabahasa yang terdapat dalam buku tatabahasa pegangan, iaitu *Tatabahasa Dewan (2013)* hendaklah dijadikan pedoman bagi mengajar subjek Bahasa Melayu pada semua peringkat pendidikan.

Perbezaan pemahaman tentang akronim dalam kalangan tokoh/pakar bahasa dan atas sebab, akronim sebagai salah satu pembentukan kata dalam bahasa Melayu yang tidak pernah mendapat kata sepakat daripada tokoh/pakar/ahli bahasa kerana tidak berdasarkan prinsip yang jelas dan agak longgar dianggap sebagai satu kelompangan dalam kajian ini. Diharapkan daripada penjelasan ini, kesalahfahaman atau kekeliruan tentang akronim dan singkatan dapat difahami dengan baik apabila kita mengikut rumus-rumus tatabahasa pegangan. Oleh itu, dapat disimpulkan bahawa ciri-ciri akronim ada 4, iaitu ditulis dan disebut sebagai satu perkataan yang utuh, dapat mengekalkan makna pada rangkai kata asalnya, berfungsi untuk memendekkan sebutan dan membentuk perkataan tunggal. Maka, dengan mengambil kira rangkuman definisi yang dikemukakan oleh pakar bahasa seperti yang telah dinyatakan pada awal tadi, maka kajian ini meletakkan singkatan itu sebagai satu cara pembentukan akronim juga yang sepatutnya tidak terpisah daripada 3 proses pembentukan akronim berkenaan memandangkan perbicaraan perihal akronim ini telah menunjukkan bahawa singkatan itu "duduk" dalam kerangka pembentukan akronim.

SOROTAN KAJIAN LEPAS

Terdapat beberapa kajian terkini yang membicarakan kemunculan istilah-istilah baharu semasa pandemik COVID-19 ini. Antaranya kajian *'Fear' In Covid-19 Fake News: A Corpus-Based Approach*, (Kim Hua, Tan, 2020). Pengkaji telah meneliti maklumat perihal COVID-19 yang disebarkan secara meluas semasa pandemik COVID-19 melanda negara dan seantero dunia. Kajian ini merupakan gabungan kaedah kualitatif dan juga kuantitatif dengan menggunakan keupayaan data daripada senarai kata "Wordlist of Reuter Corpus Volume 1 (RCV1)" yang mengandungi 1.8 bilion perkataan. Pencarian kata dikaitkan dengan kata "Fear" daripada pangkalan data korpus. Kajian ini mendapati bahawa kata-kata yang berkaitan kata "Fear" dan juga frasa-frasa yang berkaitan telah mengimplikasikan rasa "ketakutan" kepada masyarakat. Kajian ini juga mendapati ada antara maklumat yang disebarkan adalah palsu dan berunsur penipuan, seperti nasihat yang tidak tepat untuk cara menangani masalah kesihatan semasa COVID-19, dan yang lebih memburukkan lagi terdapat produk kesihatan yang palsu yang dikatakan dapat mencegah jangkitan COVID-19. Unsur penipuan dan nasihat kesihatan yang tidak tepat perihal menangani COVID-19 inilah yang antara lainnya telah menimbulkan ketakutan dalam kalangan masyarakat.

Sementara itu, kajian yang bertajuk "Language Use In Comparative Approaches To Limiting The Effects Of The Covid-19 Pandemic By The Government Of Malaysia And The United Kingdom Government (England Only)", oleh Peter Woods, (2020), telah meneliti beberapa perkataan, frasa atau mungkin istilah yang wujud sebelum COVID-19 lagi, ini turut digunakan dalam pandemik COVID-19 kini seperti perkataan atau frasa "curfew", "quarantine", "lockdown", "shelter in place" dan "movement control order". Perkataan "curfew", misalnya antara lain telah wujud pada penghujung abad ke-19 yang berkaitan dengan tindakan berada di rumah (stay indoors) untuk sekian tarikh dan masa yang ditetapkan. Perkataan ini berkaitan dengan perintah berkurung yang dilaksanakan. Perkataan "quarantine", (kuarantin) pula telah digunakan seawal abad ke-14. Perkataan ini berasal daripada kata Latin, iaitu "quadraginta" dan dalam bahasa Itali iaitu "quaranta" yang kedua-duanya bermaksud "40". Perkataan "quarantine", ini berkaitan dengan langkah yang menghendaki sesebuah kapal yang tiba di sesebuah pelabuhan (kemungkinan Venice) berlabuh (stopping of ships) selama 40 hari jika anak-anak kapal berkenaan disyaki dijangkiti wabak (plague) sebelum dibenarkan naik ke daratan. Perkataan "lockdown" pula berasal daripada kata "loc" dalam bahasa Inggeris klasik, dan "lok" daripada bahasa "Germanic" (bahasa Jerman) yang kedua-duanya bermakna "fastener" (pengikat) atau "secure enclosure" (ruang yang selamat). Frasa "A lock-down" pula digunakan pada abad ke-19 di Amerika yang merujuk kepada "a strip of wood or peg that secured a raft together" (jalur kayu atau pasak yang digunakan untuk mengikat rakit), di samping pernah digunakan pertama kali pada tahun 1973 yang dalam erti kata lain merujuk kepada langkah mengurung banduan di dalam sel/kurungan mereka sepanjang hari sebagai langkah keselamatan sementara (the confinement of prisoners to their cells for all or most of the day as a temporary security measure). Istilah "shelter in place" pula menurut Peter Woods (2020) pertama kali digunakan semasa Perang Dingin (The Cold War) meletus tahun 1950. Daripada semua perkataan, frasa atau istilah berkenaan, frasa "movement control order" (Perintah Kawalan Pergerakan) merupakan satu frasa didapati pertama kali digunakan oleh mantan Perdana Menteri Malaysia yang disiarkan melalui kaca televisyen pada 25 Mac 2020.

Kajian yang bertajuk "Cognitive, Affective And Conative Message Strategies In Official Announcements To Effect Positive Response For The Movement Control Order To Suppress The Covid-19 Pandemic", (Hazita Azman, 2020). Kajian ini telah meneliti maklumat perihal COVID-19 disalurkan kepada rakyat di kedua-dua negara Amerika dan Malaysia. Kajian ini meninjau reaksi masyarakat terhadap langkah "nationwide lockdown" yang telah menimbulkan "panic buying" (pembelian panik) dan pergerakan beramai-ramai untuk balik ke tempat asal masing-masing dalam kebanyakan negara sebelum perintah berkurung dilaksanakan. Jelas, frasa "panic buying" digunakan meluas semasa COVID-19 melanda, Kajian Hazita Azman (2020) ini mendapati "panic buying" tercetus akibat rasa takut, keliru, tidak mengetahui dan salah faham terhadap virus COVID-19 dan cara virus berkenaan merebak, perihal pelanjutan penutupan dan penyekatan semua aktiviti apabila *lockdown* dikuatkuasakan, termasuk juga situasi-situasi yang genting ekoran berita dan maklumat palsu yang tersebar luas dan pantas. Kajian Hazita Azman (2020) ini mencadangkan adalah sangat penting untuk pihak kerajaan memberi kesedaran dan memastikan supaya masyarakat lebih bersedia apabila perintah "lockdown", dan "stay in place" dikuatkuasakan. Dalam menyalurkan maklumat ini, kajian ini

juga meninjau keberkesanan strategi yang digunakan untuk melihat sejauh manakah penerimaan rakyat, emosi mereka dan kesediaan mereka menerima “lockdown” dan sekatan apabila dikuatkuasakan.

Imran Ho Abdullah (2020) dalam kajian beliau yang bertajuk “Virus In Parliament: A Corpus Analysis Of Keywords Related To Public Health In The Malaysian Hansard”, (Imran Ho Abdullah, 2020), telah meneliti pangkalan data Malaysian Hansard Corpus yang menyimpan 157 juta perkataan yang berkaitan dengan isu-isu kesihatan awam yang diujarkan dalam Parlimen Malaysia sejak 5 abad yang lalu. Pangkalan data ini menyimpan kata-kata yang berkaitan dengan isu-isu kesihatan. Kajian Imran Ho Abdullah (2020) ini meneliti kewujudan dan penggunaan perkataan-perkataan seperti “kuman”, “virus dan wabak”, “pandemik”, “epidemik”, “jangkitan atau infeksi”, “influenza” dan “demam”. Kata-kata ini telah digunakan sejak berabad lamanya dalam sesi-sesi persidangan Parlimen Malaysia apabila membahaskan perihal isu-isu kesihatan awam ini yang melibatkan penyakit-penyakit seperti virus Nipah, Sars, H5N1 (avian influenza), swine flu (H1N1), MERs-CoV, dan, tidak terkecuali apabila membahaskan isu-isu berkaitan COVID-19.

Kajian Hajar Abdul Rahim (2020) yang bertajuk “Covid-19 As It Happens: Insights From Language Corpora”, pula meneliti pangkalan data korpus yang dibangunkan semasa COVID_19 melanda dunia. Korpus data yang diteliti ialah Coronavirus Corpus yang mengandungi sekitar 350 juta perkataan dan COVID-19 Corpus yang mengandungi 280 juta perkataan pada masa kajian Hajar Abdul Rahim (2020) ini dilaksanakan. Kajian Hajar Abdul Rahim (2020) ini telah meneliti kekerapan perkataan-perkataan, “term” (istilah) serta frasa-frasa yang telah digunakan secara meluas apabila COVID-19 melanda seperti “virus”, “coronavirus”, “epidermic”, “pandemic” “new coronavirus”, “novel coronavirus”, “flatten the curve”, “stay at home”, dan “work from home”. Kajian ini mendapati antara lainnya, perkataan seperti “epidemic” menunjukkan kemuncak penggunaannya pada minggu pertama Februari 2020 telah menurun apabila kata “pandemic” pula digunakan secara meluas. Kajian ini turut mendapati satu perkara yang menarik iaitu frekuensi penggunaan kata “pandemic” ini telah meningkat 10 kali ganda berbanding frekuensi penggunaan kata “epidemic” pada pertengahan Mac 2020 apabila pihak Pertubuhan Kesihatan Sedunia mengisytiharkan COVID-19 sebagai pandemik. Kata “pandemic” ini telah menunjukkan penggunaannya sehingga 1,258.05 per juta perkataan pada minggu ketiga Mac 2020 dan melonjak naik pada minggu kedua Mei 2020. Pengisytiharan COVID-19 sebagai pandemik telah mengakibatkan beberapa buah negara melaksanakan “lockdown” dan keadaan ini juga menurut kajian Hajar Abdul Rahim (2020) ini telah mewujudkan beberapa frasa yang digunakan secara meluas seperti “flatten the curve” (melandaikan lengkungan), “stay at home” (duduk di rumah) dan “work from home” (bekerja dari rumah). Selain itu, beberapa perkataan atau frasa yang lain turut wujud seperti cendawan tumbuh selepas hujan, antaranya adalah seperti kata “quarantine”, “panic buying”, “vaccine”, “social distancing”, “mask”, “frontliners”, “unemployment” dan “donations”.

Kajian-kajian ini telah diterbitkan dalam jurnal 3L: *The Southeast Asian Journal of English Language Studies* – Vol 26(2): 1 – 23 <http://doi.org/10.17576/3L-2020-2602-01> yang bertemakan COVID-19 Insights And Linguistic Methods. Kajian-kajian ini merupakan hasil geran FRGS/1/2018/SS09/UKM/02/1. Secara ringkasnya, kajian ini membincangkan perihal penularan pandemik COVID-19 yang telah membawa pelbagai kesan dan perubahan-perubahan yang berlaku dalam sesuatu bahasa. Kesan-kesan ini pula telah dianalisis dan dibentangkan dengan pelbagai pendekatan, kaedah penyelidikan serta wacana yang tersendiri. Selain itu, kajian-kajian ini turut melibatkan kolaborasi daripada beberapa ahli akademik dari pelbagai sudut termasuklah linguistik, sama ada secara mikro mahupun makro. Tuntasnya, kajian ini mendapati bahawa bahasa dunia secara tidak langsung telah diperkaya, khususnya dari segi penciptaan istilah-istilah baharu kerana bahasa itu sendiri bersifat rencam, arbitrari dan perlu diperluas dari pelbagai sudut.

Selain kumpulan kajian di atas, terdapat juga kajian yang dilakukan oleh Junaini Kasdan, Rusmadi Baharudin dan Anis Shahira Shamsuri (2020) yang bertajuk ‘COVID-19 dalam Korpus Peristilahan Bahasa Melayu: Analisis Sosioterminologi’. Kajian kumpulan ini mendapati bahawa terdapat 67.0 peratus, iaitu sebanyak 96 istilah yang digunakan oleh Kementerian Kesihatan Malaysia (KKM) sudah berlaku pembakuan oleh Dewan Bahasa dan Pustaka (DBP). Antara istilah tersebut adalah sebagai contoh, penyakit berjangkit, kontak rapat, sekatan masuk dan sebagainya. Kajian ini juga mendapati bahawa terdapat istilah yang digunakan semasa Pandemik Covid-19 belum bertukar kepada istilah dalam bahasa Melayu seperti, “...spring cleaning, rapid test kit (RTK) dan disinfectant box.”. Dalam kajian ini juga, kumpulan pengkaji ini turut mengemukakan kepentingan penekanan terhadap konsep bukan sumber daripada bahasa lain. Antara contoh yang dikemukakan ialah istilah-

istilah yang digunakan oleh pihak KKM, misalnya ‘topeng muka dan hidung’ berbanding dengan ‘topeng muka’ yang agak tidak sesuai (Junaini Kasdan, Rusmadi Baharudin dan Anis Shahira Shamsuri, 2020). Kajian ini menyimpulkan bahawa penggunaan istilah yang digunakan hendaklah bersesuaian dan dapat melihat perkembangan sesuatu istilah berkenaan. Kajian Junaini Kasdan, Rusmadi Baharudin dan Anis Shahira Shamsuri (2020) ini meneroka dan mengemukakan perkataan atau frasa yang menurut mereka dianggap sebagai istilah baharu.

Selain kajian Junaini Kasdan, Rusmadi Baharudin dan Anis Shahira Shamsuri, (2020) ini, kajian Wahyu Oktavia dan Nur Hayati (2020) yang bertajuk “*Pola Karakteristik Ragam Bahasa Istilah Pada Masa Pandemi COVID 19 (CORONAVIRUS DISEASE 2019)*”, telah menjelaskan perihal pola ciri ragam bahasa istilah semasa pandemik COVID-19. Kajian ini telah mengemukakan 38 data ragam bahasa istilah COVID-19 yang kemudiannya dibahagikan kepada 14 data dalam bentuk bahasa Inggeris, 9 data dalam aspek sinonim, 10 data dalam bentuk singkatan dan 5 bentuk data dalam aspek akronim. Daripada kajian Wahyu Oktavia dan Nur Hayati (2020) ini, dapat disimpulkan bahawa bahasa tidak bersifat statik kerana bahasa mampu untuk terus berkembang mengikut peredaran zaman dan situasi tertentu.

Berdasarkan kosa-kosa ilmu yang dikemukakan di atas, kajian ini pula menambah kosa ilmu ini dengan mengemukakan bahawa selain istilah-istilah baharu ini, COVID-19 juga telah mewujudkan pelbagai kata yang berperanan sebagai subordinat kepada kata yang berperanan sebagai “superordinat” dalam pengkategorian hiponim dalam semantik leksikal dan bagaimana hiponim ini wujud berdasarkan penciptaan kata-kata nama yang baharu yang kajian ini kategorikan sebagai akronim. Kajian ini mendapati bahawa melalui pemerhatian yang dilakukan, akronim-akronim ini telah dapat diterima pakai dan difahami maknanya oleh segenap lapisan rakyat Malaysia. Kajian lanjut boleh dilakukan untuk membuktikan pendapat ini.

METODOLOGI

Kajian ini merupakan kajian kualitatif dan kuantitatif yang menggunakan kaedah analisis teks, iaitu teks pesanan ringkas (SMS) yang disalurkan melalui pelbagai talian telco di Malaysia seperti Celcom, Maxis, Digi, XOX, dan sebagainya. Dalam konteks kajian ini, data diambil daripada SMS yang disalurkan oleh pihak MKN kepada pengguna talian Celcom) dan juga kaedah pemerhatian. Kebanyakan data diteliti daripada maklumat bahan primer dan sekunder yang berkaitan dengan pandemik COVID-19. Maklumat-maklumat yang diperolehi adalah daripada pelbagai sumber yang sahih seperti buku, jurnal, dan artikel ilmiah. Selain itu, maklumat-maklumat sahih daripada laman-laman sesawang rasmi milik agensi-agensi kerajaan di Malaysia seperti MKN, Kementerian Kesihatan Malaysia (KKM), pihak Berkuasa Tempatan (PBT), Radio Televisyen Malaysia (RTM), dan berita TV3 juga diteliti.

Untuk data kuantitatif pula, borang soal selidik telah dirangka dan diedarkan secara dalam talian kepada 152 orang responden. Data-data kajian tersebut dianalisis menggunakan kerangka pengkategorian akronim yang dikemukakan oleh Nik Safiah Karim et al. (2013) yang menyatakan bahawa akronim ialah kata singkatan yang terbentuk dengan menggabungkan huruf awal suku kata atau gabungan kombinasi huruf awal dengan suku kata sebagai satu rangkaian kata, dan ditulis serta dilafazkan sebagai kata yang wajar.

ANALISIS DAN PERBINCANGAN

Pandemik COVID-19 telah mengakibatkan kemunculan pelbagai akronim baharu yang kebanyakannya berbentuk singkatan berdasarkan pengertian yang dikemukakan oleh ahli-ahli bahasa yang dinyatakan pada awal kajian ini. Kajian ini mendapati bahawa terdapat penggunaan rangkai-rangkai kata serta ayat yang mewujudkan penyebutan semula dalam bentuk akronim yang rata-ratanya berbentuk singkatan. Kajian ini turut mendapati bahawa akronim-akronim tersebut digunakan secara meluas dan boleh bertukar ganti antara bahasa Melayu dengan bahasa Inggeris. Perkara ini dibuktikan melalui paparan mesej pesanan ringkas MKN, dan turut diperolehi melalui pemerhatian pengkaji terhadap laman-laman

sesawang daripada pelbagai agensi yang berkaitan sama ada pada peringkat negara atau negeri. Data tersebut kemudiannya disaring dan dipilih berdasarkan tanggapan penggunaannya yang difahami oleh khalayak. Jadual 1 menunjukkan 22 akronim yang digunakan secara meluas semasa pandemik COVID-19 melanda negara Malaysia seperti yang disenaraikan dalam Jadual 1.

Jadual 1. Akronim Baharu Semasa Pandemik COVID-19

Bil	Bahasa Melayu	Bahasa Inggeris	Akronim
1	Peralatan Perlindungan Peribadi	<i>Personel Protective Equipment</i>	PPP/PPE
2	Prosedur Operasi Standard/Standard Operasi Prosedur	<i>Standard Operating Prosedur</i>	SOP
3	Amalkan kerap mencuci tangan dengan air & sabun, pakai pelitup muka di tempat awam jika bergejala & amaran peringatan dari KKM.	<i>Amalkan Wash, Wear dan Warn)</i>	3W
4	Elakkan kawasan yang sesak , sempit dan sembang dengan jarak yang dekat).	<i>Avoid (crowded place, confined space, close conversation)</i>	3S/3C
5	Perintah Kawalan Pergerakan	<i>Movement Control Order</i>	PKP/MCO
6	Perintah Kawalan Pergerakan Diperketatkan	<i>Enhanced Movement Control Order</i>	PKPD/EMCO
7	Perintah Kawalan Pergerakan Bersyarat	<i>Conditional Movement Control Order</i>	PKPB/CMCO
8	Perintah Kawalan Pergerakan Pemulihan	<i>Recovery Movement control Order</i>	PKPP/RMCO
9	Virus Korona 2019	<i>Corona Virus Disease 2019</i>	COVID-19
10	Kempen “Cegah dan Didik, Amal, Patuh dan Pantau”	-	CAPP
11	Program Pengurangan Risiko Daerah	<i>District Risk Reduction Program</i>	DRRP
12	Pusat Pengantaraan COVID-19/Pusat Mediasi COVID-19	<i>COVID-19 Mediation Centre</i>	PMC-19
13	Pusat Pemberian Vaksin	<i>Vaccination Centre</i>	PPV
14	Sekatan Jalan Raya	<i>Road Block</i>	SJR
15	Individu dalam siasatan	<i>Patient Under Investigation</i>	PUI
16	Pesakit dalam Pemantauan/Individu dalam perintah pengawasan & pemerhatian	<i>Person under surveillance</i>	PUS
17	Program Imunisasi COVID-19 Kebangsaan	<i>The National COVID-19 Immunisation Programme</i>	PICK
18	Jawatankuasa Khas Jaminan Akses Bekalan Vaksin COVID-19	<i>COVID-19 Vaccine Supply Access Guarantee Committee</i>	JKJAV
19	Bekerja Dari Rumah	<i>Work From Home</i>	BDR/WFH
20	Pakej Rangsangan Ekonomi Prihatin Rakyat	<i>Prihatin Rakyat Economic Stimulus Package</i>	PRIHATIN
21	Variant yang membimbangkan	<i>Variant of Concern</i>	VOC
22	Varian yang perlu diberi perhatian	<i>Variant of Interest</i>	VOI

Untuk mendapatkan pilihan akronim sama ada dalam bahasa Melayu atau bahasa Inggeris, satu borang soal-selidik telah diedarkan. Jadual 2 menunjukkan maklumat responden yang terlibat dalam kajian ini.

Jadual 2. *Maklumat Responden*

Jantina	Bil(%)	Umu r	Bil(%)	Kaum	Bil(%)	Kelulusan	Bil(%)	Pekerja an	Bil(%)
Perempu an	59.2	15-20	6	Melayu	73.1	Sarjana Muda	59.9	Kerajaan	51.3
Lelaki	40.8	21-25	31.5	Bumiput era	20.1	PMR/ SPM/ STPM	10.5	Swasta	4.0
		26-30	19.7	Cina	3.3	Sarjana	10.5	Pelajar	32.9
		31-35	3.2	Bajau	0.7	Penuntut	9.9	Pesara	4.0
		36-40	5.9	Bajau Suluk	0.7	Diploma	7.2	Tiada	7.9
		41-45	7.2	India	0.7	Sijil	1.3		
		46-50	10.5	Melanau	0.7	Doktor Falsafah	0.7		
		51 ke atas	17.1	Dusun	0.7				

Jadual 2 di atas memaparkan 152 profil dan maklumat responden yang terlibat dalam kajian ini. Jumlah keseluruhan responden yang terlibat adalah seramai 152 orang, iaitu responden perempuan (59.2%) manakala lelaki (40.8%). Lingkungan umur responden pula adalah antara 15-20 tahun (6%), 21-25 tahun (31.5%), 26-30 tahun (19.7%), 31-35 tahun (3.2%), 36-40 tahun (5.9%), 41-45 tahun (7.2%), 46-50 (10.5%), dan 51 tahun ke atas (17.1%). Kebanyakan reponden ialah kaum Melayu (73.1%), Bumiputera (termasuk Bajau, Bajau Suluk, Melanau dan Dusun (22.9), Cina (3.3%) dan India (0.7%). Responden yang berkelulusan Sarjana Muda/Bachelor adalah sebanyak (59.9), peringkat PMR/SPM/STPM (10.5%), Sarjana/Masters (10.5%), masih menuntut (kolej/IPG/IPTA/IPTS (9.9%), Diploma (7.2%), Sijil (1.3%) dan Doktor Falsafah (0.7%). Rata-rata responden ialah penjawat awam (51.3%), pekerja swasta (4.0%), pelajar (32.9%), pesara (4.0%) dan belum bekerja (7.9%).

Jadual 3. *Peratus Pilihan Akronim/Singkatan dalam Bahasa Melayu atau Bahasa Inggeris*

PPP/ PPE	Bil (%)	POS/ SOP	Bil (%)	3W	Bil (%)	3S/ 3C	Bil (%)	PKP/ MCO	Bil (%)	PK PD/ EM CO	Bil (%)	PKP B/C MCO	Bil (%)
BM	81.5	BM	2.6	BM	2.6	BM	32.2	BM	57.8	BM	80.9	BM	78.9
BI	13.1	BI	94.7	BI	90.1	BI	47.3	BI	41.4	BI	18.4	BI	20.3
Tdk Pasti	5.2	Tdk Pasti	2.6	Tdk pasti	7.2	Tdk Pasti	20.3	Tdk pasti	0.6	Tdk Pasti	0.6	Tdk Pasti	0.6
PKPP / RMC O	Bil (%)	ACC C/CD APP	Bil (%)	DR RP/ PP RD	Bil (%)	PM C- 19	Bil (%)	PPV	Bil (%)	SJR / RB	Bil (%)	PDP/P US	Bil (%)
BM	75.6	BM	26.3	BM	46.7	BM	65.7	BM	72.3	BM	78.9	BM	13.1
BI	24.3	BI	54.6	BI	37.5	BI	20.3	BI	26.3	BI	13.1	BI	79.6
		Tdk Pasti	19	Tdk Pasti	15.7	Tdk Pasti	13.1	Tdk Pasti	7.8	Tdk Pasti	7.2	Tdk Pasti	7.2
PICK	Bil(%)	JKJA PV	Bil(%)	BD R/ WF H	Bil	VO C	Bil(%)	VOI	Bil(%)	PUI	Bil(%)	KOVI D 19/CO VID-	Bil(%)

												19	
BM	39.4	BM	32.8	BM	52.6	BM	7.8	BM	3.9	BM	88.8	BM	3.2
BI	26.3	BI	27.6	BI	47.3	BI	85.5	BI	78.9	BI	9.8	BI	96.7
Tdk Pasti	34.2	Tdk Pasti	39.4			Tdk Pasti	16.5	Tdk Pasti	17.1	Tdk Pasti	1.3		

Jadual 3 di atas memaparkan pilihan akronim yang rata-ratanya berbentuk singkatan yang digunakan semasa pandemik COVID-19 melanda negara. Berdasarkan dapatan kajian menunjukkan bahawa antara 22 akronim yang disenaraikan di atas yang paling popular menurut urutannya ialah PPP (81.5%) berbanding PPE (13.1%), SOP (94.7%) berbanding POS (2.6%), 3W (90.1%) berbanding BM kerana tiada singkatan yang spesifik untuk akronim ini dalam bahasa Melayu dan biasanya dikemukakan secara ayat ringkas, iaitu “Amalkan kerap mencuci tangan dengan air & sabun, pakai pelitup muka di tempat awam jika bergejala & amaran peringatan dari KKM” yang hanya sebanyak 2.6% kerana ketiadaan singkatan daripada ayat ini, 3S (32.2%) dan 3C (47.3%), PKP (57.8%) berbanding MCO (41.4%) PKPD (80.9%) berbanding EMCO (18.4%), PKPB (78.9%) berbanding CMCO (20.3%), PKPP (75.6%) berbanding RMCO (24.3%). Lain-lain akronim seperti VOC (*variant of concern*) serta VOI (*variant of interest*) seperti ditunjukkan dalam jadual 3 turut dikemukakan dalam kajian ini kerana secara pemerhatian amat kerap sekali digunakan apabila varian Delta mula dikesan. Kedua-dua akronim ini digunakan secara meluas juga dalam bahasa Melayu sejak akhir-akhir ini.

KESIMPULAN

Dapatan peratusan yang tinggi dalam beberapa akronim yang berbentuk singkatan menunjukkan bahawa kesemua akronim baharu tersebut telah digunakan secara berleluasa dan difahami oleh kebanyakan rakyat Malaysia. Hal ini membuktikan bahawa setiap akronim berkenaan telah diterima pakai secara meluas. Akronim, terutamanya yang berbentuk singkatan telah digunakan dalam dua bahasa, iaitu bahasa Melayu dan bahasa Inggeris walaupun bahasa komunikasi yang digunakan ialah bahasa Melayu. Maka jelaslah bahawa kewujudan akronim yang berbentuk singkatan ini telah memperkaya bahasa Melayu walaupun digunakan secara timbal balik dengan bahasa Inggeris. Sehubungan dengan itu, melalui kajian ini juga, beberapa ciri akronim yang antara lainnya merupakan singkatan yang terbentuk dengan menggabungkan huruf awal daripada setiap suku kata atau huruf awal dan suku kata daripada satu rangkaian kata, dilafazkan sebagai perkataan yang utuh (dalam konteks kajian ini singkatan yang utuh), dapat mengekalkan makna pada rangkaian kata asalnya, yang berfungsi untuk memendekkan sebutan sekali gus membentuk perkataan tunggal telah terangkum dalam penciptaan akronim baharu. Walau bagaimanapun, sesetengah ahli bahasa tidak meletakkan singkatan itu bawah pembentukan akronim. Oleh hal yang demikian, kajian ini telah dapat mengesan bahawa salah satu ciri pembentukan akronim yang menggabungkan huruf awal suku kata sangat luas penciptaannya dan lanjutan kajian boleh diteruskan dengan melibatkan lebih ramai lagi responden.

RUJUKAN

- Abdullah Hassan (2006). *Morfologi*. Kuala Lumpur: PTS Profesional Publishing Sdn. Bhd.
- Abdullah, N. A., & Daud, M. Z. (2020). Pemaknaan Semula Sinonim Leksikal “Nepotisme” Berteraskan Data Korpus: Analisis Pragmatik. *LSP International Journal*, 7(1), 61-79.
- Berita Harian Online. Kronologi COVID-19 di Malaysia. <https://www.bharian.com.my/berita/nasional/2020/03/666122/kronologicovid-19-di-malaysia>
- Derak, R., Manap, N. A., & Ahamad, A. (2021). Impak Pandemik COVID-19 dalam Penulisan Puisi di Malaysia. *PENDETA: Journal of Malay Language, Education and Literature*, 12, 49-57.

- Junaini Kasdan., Rusmadi Baharudin., & Anis Shahira Shamsuri. (2020). Covid-19 dalam Korpus Peristilahan Bahasa Melayu: Analisis Siosioterminologi. *Journal of Language Studies*, 20(3), 221-241. Capaian dari <http://doi.org/10.17576/gema-2020-2003-13>
- Kementerian Kesihatan Malaysia. (2020). COVID-19 Malaysia. Dilayari pada 17 Mac 2020 daripada <http://covid-19.moh.gov.my/> Kronologi COVID-19 di Malaysia.
- Majlis Keselamatan Negara (n.d.). Home [Facebook page]. Facebook. Dilayari pada 17 Mac 2020 daripada <https://www.facebook.com/MajlisKeselamatanNegara/posts/2840199146082973/>
- Mustafa, A. S., & Yaakub, R. (2021). An Experimental Approach by Using WhatsApp for Teaching and Learning of Bahasa Malaysia to International Students at Engineering Campus, Universiti Sains Malaysia (USM) Due to Pandemic of COVID-19. *PENDETA: Journal of Malay Language, Education and Literature*, 12, 1-9.
- Nik Safiah Karim, Farid M. Onn, Hashim Musa & Abdul Hamid Mahmood (2003). *Tatabahasa Dewan Edisi Baharu*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Nik Safiah Karim, Farid M. Onn, Hashim Musa & Abdul Hamid Mahmood (2013). *Tatabahasa Dewan Edisi Ketiga*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- P. Veeramuthu, S., Abdul Rahman, M. L., & Harun, J. (2021). Persepsi Pelajar Terhadap Kesan Pembelajaran Kesusasteraan Melayu Secara Dalam Talian. *PENDETA: Journal of Malay Language, Education and Literature*, 12, 58-71.
- Raminah Hj. Sabran & Rahim Syam (1985). *Kajian Bahasa*. Selangor: Fajar Bakti Sdn. Bhd.
- Saimon, A., Abdul Latif, N. A., Abdul Rahim, N., Mohd Yusoff, A. I., & Mohammad, N. S. H. (2021). Tahap Pemahaman Pelajar terhadap Istilah Baharu COVID-19: Kajian terhadap Universiti Awam di Malaysia. *PENDETA: Journal of Malay Language, Education and Literature*, 12, 33-48.
- Subet, M. F., Ali, R., Hassan, S., Abang Suhai, D. S., Daud, M. Z., & Johan, S. (2021, September 8-9) *Pandemik Covid-19 Memperkaya Akronim Bahasa Melayu*. Kertas persidangan yang dibentangkan The 3rd International Conference on Language Studies (iCLS2021), Kuching, Sarawak.
- Subri, M. R., Yaakub, R., & Boheran Nudin, A. (2021). Pelaksanaan Pengajaran Guru Cemerlang dalam Mata Pelajaran Bahasa Melayu ketika Pandemik COVID-19: Satu Kajian Kes. *PENDETA: Journal of Malay Language, Education and Literature*, 12, 21-32.
- Suliman, M. S., Hiroyuki, Y., Ab. Jabar, N., Xuan, L. Y., & Mat Daud, M. S. (2021). Impak Pandemik COVID-19 terhadap Bidang Bahasa, Sastera dan Budaya di Malaysia. *PENDETA: Journal of Malay Language, Education and Literature*, 12, 10-20.
- Tan, K.H., Woods, P., Hazita Azman, Imran Ho Abdullah, Ruzy Suliza Hashim, Hajar Abdul Rahim, Mohd Muzhafar Idrus, Nur Ehsan Mohd Said, Lew, R., & Kosem, I. (2020). COVID-19 Insights and Linguistic Methods. *3L: The Southeast Asian Journal of English Language and Studies*, 26(2), 1-23. <http://doi.org/10.17576/3L-2020-2602-01>
- Tengku Yahya, T. S., & Haron, R. (2021). Daya Ujaran dalam Wacana Perutusan Perdana Menteri Mengenai COVID-19. *PENDETA: Journal of Malay Language, Education and Literature*, 12, 72-80.
- Wahyu Oktovia & Nur Hayati. (2020). Pola Karakteristik Ragam Bahasa Istilah Pada Masa Pandemi COVID 19 (CORONAVIRUS DISEASES 2019). *Tabasa: Jurnal Bahasa, Sastra dan Pengajarannya*, 1(1), 1-15. <https://ejournal.iainsurakata.ac.id/index.php/tabasa>
- World Health Organization (n.d.). Coronavirus disease (COVID-19) pandemic. <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019>